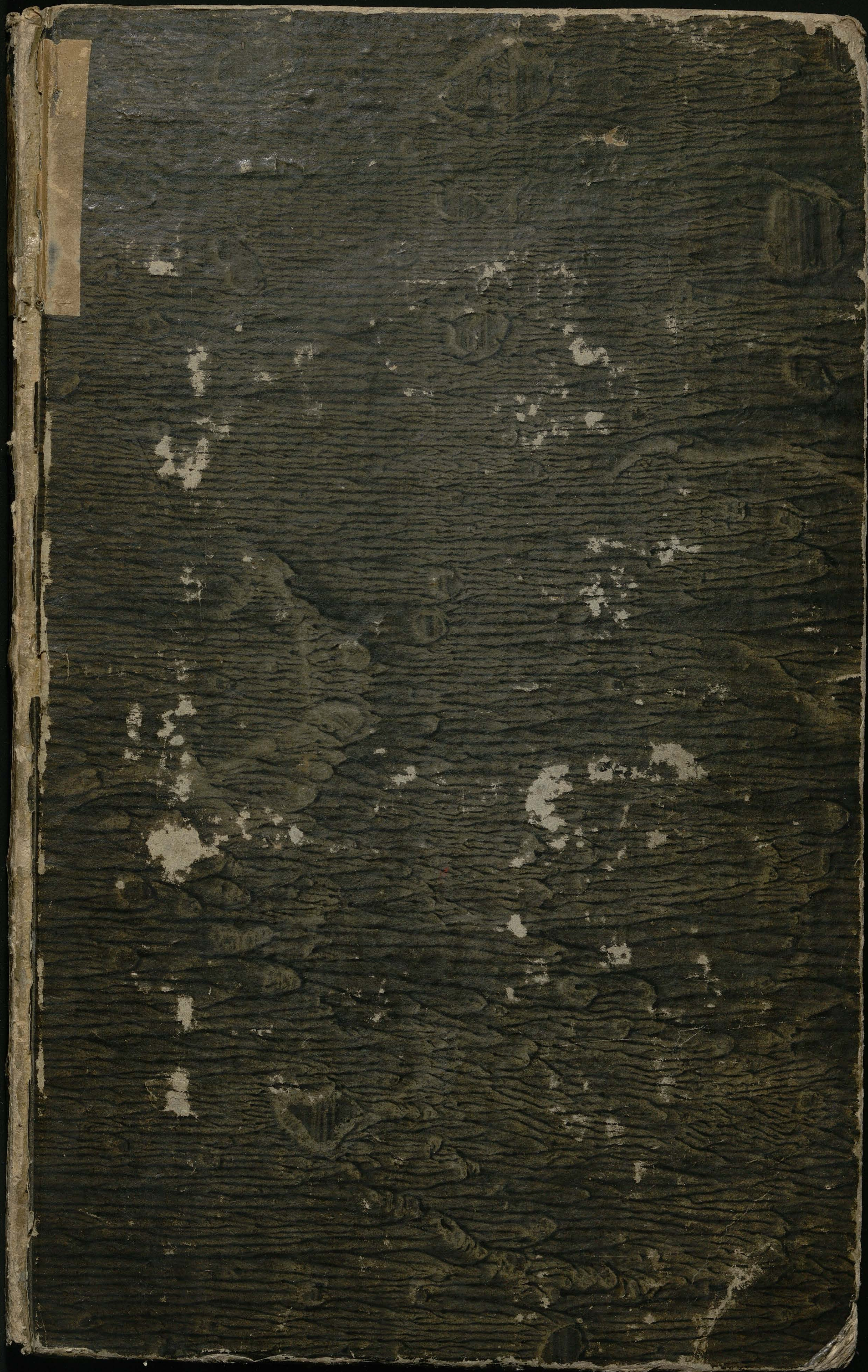
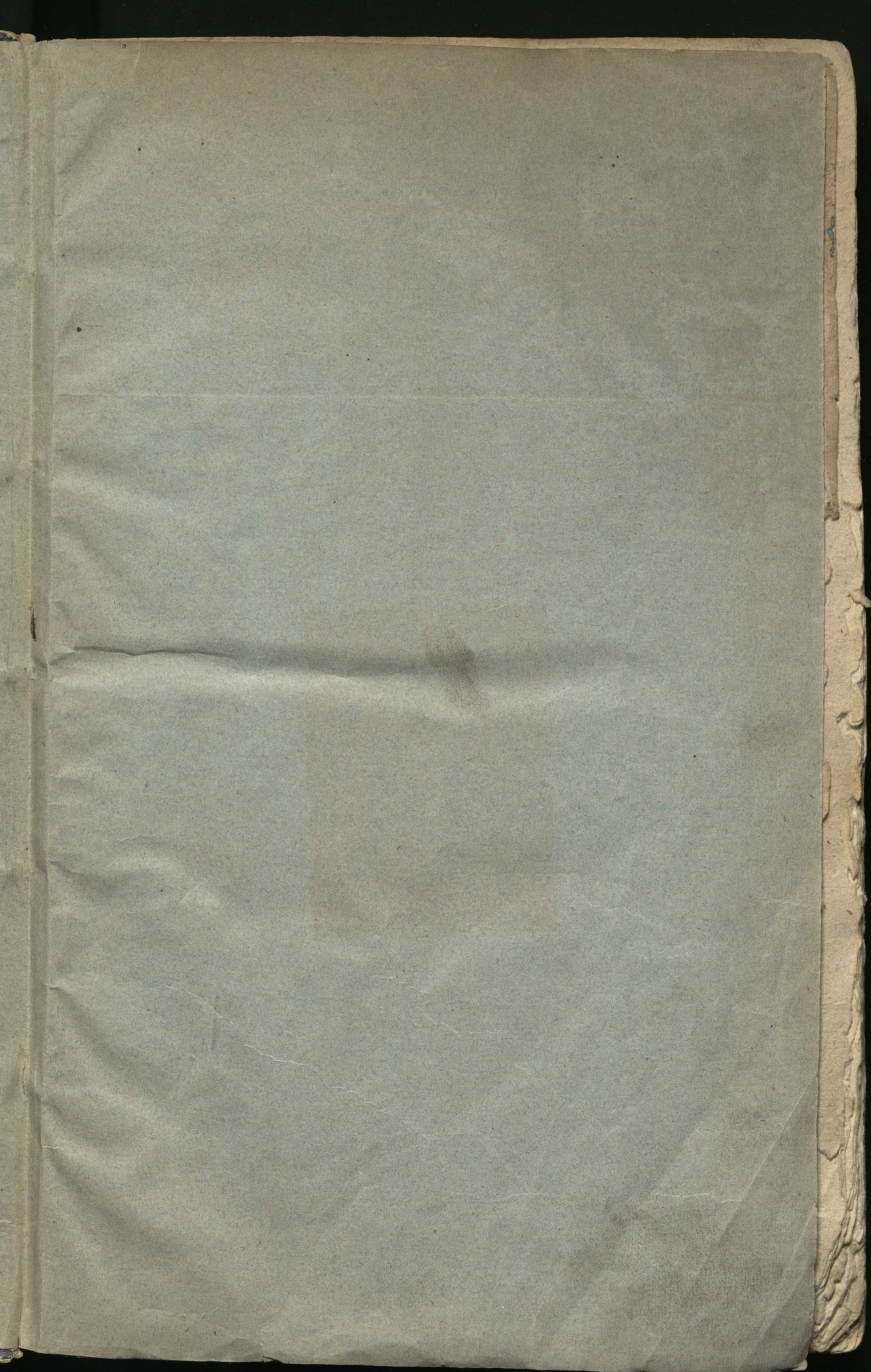

V
B
J
C
8957

MOWA

JASNIE WIELMOZNEGO Jmci PANA

STOKOWSKIEGO

PODKOMORZEGO i POSŁA ŁĘCZYCKIEGO

Od Prześwietnych Stanow Seymujących do Examinowania Kommissyi Skarbu Koronnego Delegowanego przy Relacyi z tegoż Examinu w Izbie Senatorskiey dnia 25. 8bris 1786.

MIANA.

NAYIASNIEYSZY KROLU PANIE MOY MIŁOSCIWY!

PRZESWIETNE ZGROMADZONE RZECZYPOSPOLITEY STANY.

Wyznaczony do Examinowania Kommissyi Skarbu Koronnego, powracaiąc wraz z innemi JJ. WW. Delegowanemi z Relacyą o czynnościach teyże Kommissyi, pozwolisz Nayiaśnieyszy Panie, że głos móy zacznę od złożenia u Tronu W. K. Mci Pana Mego Mił: naypowinnieyszey Woiewodztwa Mego rekognicyi: Doznaię to Woiewodztwo rownie iako, i cały Narod słodkiego Panowania W. K. Mci skutkow, i Oycowskiey Jego o Dobro Oyczyzny troskliwości, a doznaiąc każdy z Obywatelow nieumie nieść do Tronu Pańskiego tylko serce wdzięczne, i wierne Naylepszemu z Krolow.

Przystępuiąc teraz do dania świadectwa, o czynnościach Kommissyi Skarbowey Koron: gdy iuż poprzedzaiące JJ. WW. Delegowanych do Examinowania tey Magistratury Głosy donioSły W. K. Mci, i Prześwietnym Stanom, iż taż Kommissya pilnuiąc ściśle przepisu Prawa, we wszystkich swoich Ekonomicznych, i Sądowych czynnościach, przez czas dwuletni Urzędowania swego starała się zachować tak, iżby nie tylko obowiązkow Prawa dopełniła, ale nadto wdzięczność dla siebie u Stanow Rzeczypospolitey ziednała; nie sądzę bydź potrzebą powtarzać to, o czym iuż poprzedniczo ciż JJ. WW. Delegowani donieśli; sprawiedliwych iednak pochwał dla osob też Kommissyą składaiących przemilczeć niemogę.

Dopełniliśmy obowiązku wyznaczenia Naszego, i nad wszelkiemi okolicznościami tak rządu Ekonomicznego Skarbu, iako też Decyzyi Sądowych tyczącemi się, ile szczupłość czasu dozwoliła zastanawiaiąc się, nic nieznaleźliśmy coby albo Prawu, albo całości

Skarbu Publicznego przeciwnym bydź się okazało; owszem wszystkie czynności Kommissyi przekonały Nas, że ta Magistratura będąc Dziełem W. K. Mci P. M. Mił: przez chwalebne, a całość tylko Skarbu powiększenie onego, zmnieyszenie nawet Prawem przepisanych Expens, i oddawanie ściśley każdemu w Sądzie swym sprawiedliwości, za cel maiące Urzędowanie swoie, nayistotniey zamiar ustanowienia swego dopełnić starała się.

Sądzę zatym bydź słusznością doprasząc się W. K. Mci, i Prześwietnych Stanow, iżby taż Kommissya Skarbowa Koronna z dwu letniego rządu Skarbu, z wyrażeniem wdzięczności dla Osob oneż składaiących zakwitowaną została.

A z powodu Instrukcyi od Woiewodztwa na mnie wraz z Kollegami memi włożoney, mam za powinność Łaskawym W. K. Mci, i Prześwietnych Stanow polecić względom, Xięcia Podskarbiego W. Koron: na czele teyże Kommissyi od lat kilkunastu pracuiącego.

Odbierała zawsze ta Magistratura winne od Stanow Rzeczypospolitey na Seymach pochwały, i czynności swoich chwalebnych zaświadczenia; wątpić o tym niemożna, że w następnych czasach, Osoby też Magistraturę składać maiące, na równe zasłużyć sobie starać się będą, i że Skarb Publiczny od Obywatelow cnotą, Urodzeniem, i zasługami wOyczyznie znakomitych, a Dobro teyże Oyczyzny nad wszystko przenoszących rządzony, uszkodzenia żadnego nieponiesie: gdy iednak w tym mieyscu każdego z Nas Seymuiących iest obowiązkiem, nietylko zdarzonym przypadkom zaradzać, ale nawet zdarzyć się mogącym zapobiegać, a z powtórzonego doświadczenia, bo i ostatniego Seymu do Examinowania teyże Kommissyi wyznaczony przekonałem się, że w czasie tak krótkim, iaki iest do examinowania pozwolony, Deputowani na samych Tabellach sobie podanych, ogulne tylko Artykuły, Percepty, i Expensy w sobie zawieraiących przestawać muszą, w ścisleysze zaś, i szczególne każdego Artykułu, i tylu innych okoliczności roztrząśnienie, dla krótkości czasu wchodzić niemogą; zaczym czuię bydź moim obowiązkiem przełożyć W. K. Mci P. M. Mił: i Prześwietnym Stanom, potrzebę wyznaczenia dłuższego do Examinowania czasu, albo obmyślenie srzodka, przez któryby Stany Rzeczypospolitey naydokładnieysza o Rządzie Skarbu, tak do Percept wszelkiego rodzaiu, iako i co do Expens, na każdym Seymie odbierały wiadomość: dogodzi się przez to troskliwości Seymuiących, a Osoby w Kommissyi Skarbowey pracuiące, tym szacownieyszą za pracę Swoią będą miały nadgrodę, że po ścistym każdey okoliczności przez Deputowanych roztrząśnieniu, chwalebnych czynności Swoich odbiorą zaświadczenie. To moie przełożenie zdaie się wspierać sama sprawiedliwość, a troskliwość każdego z Nas o całość Skarbu Publicznego, potrzebę nieodbitą zaradzenia temu ukazuie: Wszakże ieżeli do partykularnego między Panem i Sługą rachunku kilka, lub kilkanaście tysięcy obeymuiącego, czas kilkudniowy iak doświadczamy często kroć wystarczyć niemoże; cóż mówić o rachunku między Narodem, a Magistraturą, dozor Skarbu Publicznego do Rzadu Swego oddany maiącą? Milliony z różnych rodzaiow Percept odbieraiącą, i podobnież Milliony na różne Expensa wydaiącą? czyliż do odbycia tego obrachunku, ba nawet dokładnego poznania onego czas kilkodniowy wystarczyć może?

Następna JW. Kaliſkiego relacya donieſie W. K. Mci i PP. Stanom, iż Miaſta Gdańſk i Toruń komportowały do Skarbu Koron: Summę 73,700. Zł: *in Vim* podatkow.

Ktoż ſię tu niezaſtanowi? kto ſię nie zadziwi? że te Miaſta, ktore wzroſt ſwoy i bogactwa Narodowi Naſzemu i pracy Obywatelow winny, ktore pod protekcyą Naſzą zoſtaią, ktore nakoniec dotąd z Produktow Naſzych w pocie czoła zebranych, a krwawo na Komorach Zagranicznych oclonych, bogacą ſię, tak małą Summę do Skarbu Komportuią; wſpominano tę materyą na każdym prawie Seymie nigdy iey iednak do ſkutecżney Rezolucyi niewzięto. Przypominam ſobie Głos w tey materyi nieodżałowaney pamięci godnego Senatora Xięcia Sułkowſkiego Woiewody Poznańſkiego w czaſie oſtatniego Seymu Grodzieńſkiego do examinowania Kommiſſyi Skarbowey Kor: wyznaczonego; Donioſł on o tym Stanom Rzeczypltey, uſkarżał ſię na to; ſłuchaliśmy tego, nic iednak ſkutecznego w tey materyi nie naſtąpiło. Idzie tu Prześwietne Rzepltey Stany nie tylko o powiękſzenie dochodów Skarbowych, ale idzie razem o honor Narodu, ktory zniewagą Praw przez ſiebie popełnioną Obywatele Miaſt Gdańſka i Torunia naruſzaią; Jeſt teraz czas i pora zaradzenia temu, i przymuſzenia tych Miaſt do należytego Prawu poſłuſzeńſtwa; weźmy tę materyą przed innemi do ułatwienia, gdy przyſtąpiemy do ſtanowienia Praw. Dobro Oyczyzny, i iey honor tego po nas wymaga.

Mówiąc w materyi Skarbowey nie mogę tu przemilczeć ſprawiedliwego, a zwłaſnego mego przeświadczenia pochodzącego świadectwa JW. Koſſowſkiemu Podſkarbiemu Nadwornemu Koron: od lat kilkunaſtu w Kommiſſyi Skarbowey Koron: nie uſtannie z Dobrem Skarbu pracuiącemu; Tym świadectwem oddaiąc ſprawiedliwość cnocie i zaſługom Godnego tego Miniſtra, czynię razem zadoſyć obowiązkowi przez Woiewodztwo moie w Inſtrukcyi na mnie włożonemu, gdy zanoſzę prozbę do W. K. Mci P. M. Miłł: i Prześwietnych Stanow, iżby w nadgrodę prac i zaſług tegoż JW. Podſkarbiego, Penſya iego z Penſyą Podſkarbiego Nadwor: Litt: porownana była.

Radbym Nayiaśnieyſzy Panie, Prześ: Rzeczypltey Stany, ſkończywſzy mówić co do materyi Skarbowych, dogodzić w tym mieyſcu żądaniom Woiewodztwa mego i obowiązkom na mnie w raz z Kollegami memi przez inſtrukcyą włożonym, i przełożyć niektore tegoż Woiewodztwa Naſzego prożby, gdy iednak miłość Dobra Oyczyzny, czaſu Obradom Publicznym poświęconego iak naymocniey ochraniać każe, przeto zachowuiąc ſobie Głos w Izbie Poſelſkiey przy ſtanowieniu Praw do Inſtrukcyi Naſzych ſtoſowny, i podanie Proiektow z żądaniem Woiewodztwa Naſzego zgodnych, mówić tylko ieſzcze co do dwóch Punktow Inſtrukcyi Naſzey będę.

Gdy między przyczynami uſzczęśliwienie Kraiu ſprawuiącemi, pomnożenie i ubeśpieczenie handlu, polepſzenie Rolniczego i Leśnego Goſpodarſtwa, rozmnożenie materyałów, otwarcie Fabryk, wyſzukiwanie podziemnych Skarbow, zachęcenie do rękodzieł, naprawa dróg i przepraw na Rzekach, ſłuſznie liczyć ſię mogą; Zaczym ieſt ſzczególnieyſzą Woiewodztwa Naſzego do W. K. Mci P. M. Miłł: i Prześ: Rzeczypltey Stanow prożbą, iżby te tak ważne okoliczności przy ſtanowieniu Praw znalazły u Stanow Rzeczypltey Konſyderacyą i ażeby też Prawa uſtanowić ſię maiące, były pobudką

A 2

dla Obywatelow do nadgradzania sobie handlem i gospodarstwem tych szkod, ktore w czasie Publicznych nieszczęśliwości ponieśli.

Drugim Punktem Instrukcyi Nam daney zleciło Nam Woiewo: Nasze polecić łaskawym względom W. K. Mci P. M. Miłł: i Prześ: Rzeczypltey Stanow Imci P. Tomasza Dąbrowskiego, Adiutanta W. K. Mci w czasie Akcyi z Woyskiem Pruskim życia i krwi na obronę Oyczyzny nie załuiącego, i o zapewnienie dla tegoż JP. Dąbrowskiego pierwszego w Woysku Awansu, tym czasem zaś wyznaczenie dla niego pensyi dopraszać się.

Dopełniamy tego obowiązku z tym większą o pomyślnym skutku tey prozby Woiewodztwa Naszego ufnością; iż onego rany i blizny przy obronie Granic nabyte łaskawym W. K. Mci P. M. Miłł: i Prześ: Stanów względom wraz z Nami polecaią.

w Starym Mieście pod Nrem 58.

w Drukarni Piotra DUFOUR, Konsyliarza Nadwornego J. K. MCI, Dyrektora Drukarni Prześwietney Szkoły Rycerskiey, Uprzywileiowanego na *Awiski.* czyli *Doniesienia Tygodniowe.*

Biblioteka Jagiellońska
stdr0024205

